

MLADI I OBITELJ

Zapisničar: Ivana RIHTER

Našu je skupinu sačinjavalo svega 5 članova:

- don Mili Plenković, župnik u Brusju i Grablju na Hvaru, srednjoškolski vjeroučitelj u Jelsi (usmjerenje "Hotelsko turistički tehničar") - animator

- dr. Jozefina Škarica, liječnica iz Šibenika, voditeljica Savjetovališta za mlade i obitelj pri Biskupskom ordinarijatu Šibenik; udata, majka 4 djece

- Miroslav Salopek, ing. iz Zagreba; oženjen, otac 3 djece, akolit

- Ivana Rihter, iz Samatovaca - župa Bizovac, četveročlana obitelj (otac, majka i dvoje djece); studentica Visoke učiteljske škole - Odsjek "Razredna nastava" u Osijeku

- Saša Šamec, iz Varaždina; student 4. god. prava; iz peteročlane obitelji (otac, majka i troje djece).

Na početku rada ograničili smo raspravu na dvije teme:

- Naša osobna iskustva s obiteljskim životom (uz pretpostavku da su ta iskustva više-manje opća pojava)
- Ideje i prijedlozi koji bi mogli doprinijeti prevladavanju problema.

Isključili smo raspravljanje o tome što sve utječe na suvremenu obitelj i kako se ona u svemu snalazi, jer je ta tema dovoljno obrađena u domaćoj stručnoj literaturi, pa to držimo općepoznatim.

Mlađi članovi pričali su o iskustvu obiteljskog života i utjecajima koje je taj i takav obiteljski život na njih imao. Oni u braku iznijeli su iskustva s vlastitom djecom.

Dolazimo iz vrlo različitih obiteljskih situacija. Netko ima obitelj kakvu samo možeš poželjeti: otac i majka su na istoj "valnoj dužini" i što se tiče religioznosti i što se tiče svakodnevnog života. U toj obitelji se moli, vjera se prakticira kao nešto najprirodnije. Djeca u tom ozračju rastu s osjećajem za Crkvu i s prilično stabilnim vjerskim pogledom na život. Vlada otvorena komunikacija između svih članova. Roditelji nenametljivo prate djecu. Ako vide da nešto nije kako treba, raspituju se o čemu se radi. Podrazumijeva se da djeca u tom ozračju pitaju o svemu što ih zanima ili im nije dovoljno jasno. Djeci su takvi roditelji uzor i poštuju ih. Dijete iz takve obitelji osjeća se prilično sigurno, ima jasne stavove o vrijednostima.

Netko dolazi iz obitelji u kojoj su roditelji praktični ateisti. Kao djeca su kršteni, čak su crkveno vjenčani, ali s Crkvom nemaju baš nikakve veze, a isto tako ni s vjerom. Kao nekakva pozitivna veza s vjerom i Crkvom poslužila je baka. Ona im je, u ozračju povjerenja koje dijete ima u baku, usadila osjećaj da vjera mora biti nešto dobro. Pa ipak, spoj s vjerom dogodio se gotovo slučajno posredstvom vrlo požrtvovnog vjeroučitelja Slavena. Budući da je vjera kasno upoznata, postoji osjećaj da još mnogo toga na tom području treba napraviti.

Emotivna povezanost s majkom vrlo je izražena. Majka iskazuje veliko razumijevanje, sposobnost za dijalog. S ocem ide mnogo teže. K tome, otac i majka često se razilaze u mnogim pitanjima. No, kako s ove ljudske strane postoji podrška, a s one vjerske ne, javlja se dubok osjećaj nesigurnosti koji drugi ljudi možda niti ne mogu zamijetiti, ali onaj tko to nosi u sebi prilično se loše osjeća. To se odražavalo i na određenoj zatvorenosti za vrijeme srednjoškolskog obrazovanja. Prati ih osjećaj da ne mogu naći prijatelja. Tek na studiju ostvareno je prijateljstvo s osobom iz nekadašnjeg razreda.

To je iskustvo dovelo do želje da se osobno ne ponovi iskustvo roditeljskog braka.

Netko opet dolazi iz obitelji koja je jedva funkcionirala, gdje su sukobi između roditelja bili česti i (verbalno) vrlo oštri. Roditelji su se dobro slagali u religioznosti i u vrlo strogom ljudskom i religioznom odgoju djece. Djeca su u tom ozračju podijeljena, obično su na strani jednog od roditelja (majke), dok onog drugog žestoko mrze. Težinu stanja potencira činjenica da upravo biće koje vole, na čijoj su strani, preuzima ulogu izvršioca kazne (najčešće je šibom "uredovala" majka). Neke se teme nikad nisu doticale (npr. seksualnost). Podršku je bilo vrlo teško dobiti. Ne da nisu imali osjećaj da ih vole, ali ta je ljubav prečesto bila na kušnji ili zbog kazni ili zbog nedostatka uvažavanja i pohvale, podrške. Rasli su iskompleksirani, nesigurni u sebe, spremni da se bore za priznanje i ljubav. Srećom, došlo je do relativno ranog napuštanja doma, do susreta s ljudima koji su im mnogo pomogli da se stvari shvate i prihvate. I nova religiozna iskustva pomogla su da se duša zaliječi od takvog stanja, da se oprosti i voli roditelje takvi kakvi jesu, ali posljedice su gotovo neuklonjive.

Naši sudionici-roditelji iznosili su iskustva sa svojom djecom. Uspriješeno stručnom znanju i kršćanskoj spremnosti da se djecu odgaja zdravo, dolazi do nesporeda i sukoba koji se nekad mogu prevladati otvorenim razgovorom u kojem postoji spremnost da se stvar raščisti, prizna vlastita (roditeljska) pogreška,

traži oprost i krene ispočetka, ali ponekad postoji nešto što se ne da riješiti. S dvoje djece ide, s trećim ne ide. I razgovaraš, i prividno sve raščistite, ali poslije nekog vremena je očito da je nešto nejasno između tebe i djeteta, nešto što ne možete prepoznati ni ti ni dijete, a što ostaje trajni kamen spoticanja i svako malo kviri radost suživota u obitelji.

Pitali smo se koliko mi, s ovakvim iskustvima kakva već imamo, možemo pomoći mladim ljudima u njihovim problemima s obiteljima.

Naši mladi sudionici kažu da se ne događa previše često da netko od njihovih kolega ili kolegica otvori dušu i izreče ono što ga muči. Kad se to dogodi, misle da ne treba trošiti riječi. Treba jednostavno imati uho i saslušati. Neke djevojke kao da imaju posebnu karizmu za to.

Dr. Jozefina, koja radi u savjetovalištu, i svećenik imaju bogato iskustvo. Oni su svjedoci koliko ružnoga i pogrešnoga može obitelj proizvesti u svom djetetu. Mladi često ističu da nikako ne bi željeli biti kao otac ili majka. Polazeći od vlastitih iskustava, dijeleći ih u izvjesnoj mjeri s onima koji traže pomoć, može se mladoj osobi iskazati razumijevanje i podrška i tako joj pomoći da prevlada ono negativno iskustvo koje je ponijela iz svoje obitelji.

Pozabavili smo se potom nekim konkretnim potezima koje bi valjalo poduzeti da se ljude "spasi" od obiteljskog "prokletstva".

Naravno, prvi je uvjet stvoriti zdravu obitelj. Razgovarajući o našim iskustvima, logično se nametnulo pitanje o reakcijama roditelja na "ljubavne probleme" mladih i na širi kontekst. Konstatiramo da roditelji često nemaju "dviije čiste" u glavi. Svojim reakcijama, želeći se uklopiti u trendove, često ohrabruju svojeg sina ili kćer da srljaju u neka iskustva koja mogu zagorčati cijeli život. Ili, ponekad zbog nedostatka hrabrosti da se pred djecom zauzmu za jasna načela ili zbog nedostatka argumenata da brane ta jasna načela, jedno kapituliraju prepuštajući svojoj djeci da rade što ih volja.

Očito treba pomoći i jednima i drugima.

S roditeljima bi trebalo proučiti kršćanska moralna načela, kao i neka suvremena psihološka načela koja bi oni trebali svojim mladima ponuditi kao odgojne vrednote. Ovdje prvenstveno mislimo na svojevrstnu daljnju pripremu djece za zdrav brak.

Mladima treba pomoći, npr. na vjeronauku i u osobnim kontaktima ili u raznim skupinama, iznoseći što jasnije zdrava moralna načela o seksualnosti, o "hodanju" mladića i djevojke. Treba pronaći dobre, mladima prihvatljive argumente za moralna načela što ih kršćanstvo nudi.

Jedan je sudionik naše skupine svoj brak započeo u vjeronaučno-molitvenoj zajednici

mladih. Drži da je to iskustvo vrlo važno i da bi trebalo učiniti sve kako bi se mlade okupljalo u takvim zajednicama u kojima se zaista izgrađuje zajedništvo.

Tu mladi stječu jednake/slične poglede na život, tu se razvija podloga za dijalog, razumijevanje, za zajednički životni projekt. Često se mladi žale da ne mogu naći adekvatnog partnera istomišljenika. Upravo su te zajednice dobra prilika da im se pomogne.

Kad jedan mladi brak započne, makar utemeljen na zdravim idealima i naoružan solidnom predbračnom poukom, stvarnost života, brojnost problema s kojima se sreće mlada obitelj mogu učiniti da njihova ljubav stagnira. Dr. Jozefina, polazeći od svog iskustva, ističe koliko je važno da se mlade obitelji susretnu s nekim s kim mogu popričati o svim tim problemima i biti potaknute da osvježe neke nezostavne elemente života udvoje, ako žele održati svoju ljubav živom. Po njoj, najkasnije nakon tri-četiri godine bračnog života mladim bračnim parovima valja omogućiti da se nađu na nekom savjetovanju, na kakvoj obiteljskoj školi. Pritom je važno dati neke opće upute, ali je još važnije imati vremena sa što više njih popričati osobno. Naime, ljudi se teško otvaraju pred drugima kad je riječ o osobnim problemima. Zapaža se da svećenici bježe od problematike obitelji. Vjeronaukom djece žele se baviti, ali pastoralom obitelji rijetko tko. A besmisleno je baviti se djecom, a ne baviti se njihovim obiteljima.

Jedan je naš, naknadno prispjeli sugovornik iznio iskustvo s Fokolarinima koji u Sloveniji organiziraju ljetovanja/odmore obitelji. On naglašava načelnu vrijednost i nužnost odmora. U opuštenu atmosferu odmora mnogo je lakše stupiti u kontakt s roditeljima, okupiti ih i obraditi neku temu s njima. I oni muškarci koji u svojoj župi možda ne bi htjeli sudjelovati na bilo kakvim seminarima, tečajevima, poukama, u tom ozračju će rado i otvoreno saslušati ponude i stupiti u dijalog.

Svećenik, polazeći od iskustva rasprava sa srednjoškolcima o sukobima s roditeljima (kod teme o slobodi), dolazi do zaključka da bi bilo dobro pokušati organizirati nešto kao okrugli stol (npr. na razini jednog razreda) "roditelji - djeca" i pokušati pokrenuti dijalog među njima. Postavlja se pitanje tehnike, organizacije. Da li sve učiniti u jednom susretu (što je vrlo teško izvesti) ili u više susreta (čime se riskira zamor i odustajanje, pogotovo roditelja). Planira pokušati, a onda se može iznijeti model.

Roditeljima je itekako potrebna pouka o odgojnim metodama. No, potrebno im je i još nešto: pravo religiozno obraćenje. Naime, jedno je uočiti pogrešne korake i stvoriti u sebi

odluku da ću ih ubuduće izbjegavati, a sasvim je drugo, kad uočiš da si pogriješio kao roditelj/odgojitelj, imati toliko poniznosti i hrabrosti da pred djetetom priznaš pogrešku i zamoliš za oprost. To se može tek kad se doživi obraćenje.

Eto, to je rezultat četverosatnog rada u našoj skupini.

O ovome nismo govorili, ali mi pada na um: Mnogi su od nas čuli da postoji program Teen-star o edukaciji za rad s mladima radi razvijanja odgovornosti na planu seksualnosti. Zna li netko nešto više o tome? Ako je dobar, zašto se ne popularizira uz eventualnu prilagodbu našoj situaciji (ako je potrebno)?